

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

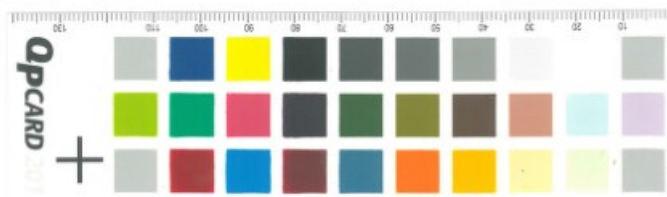
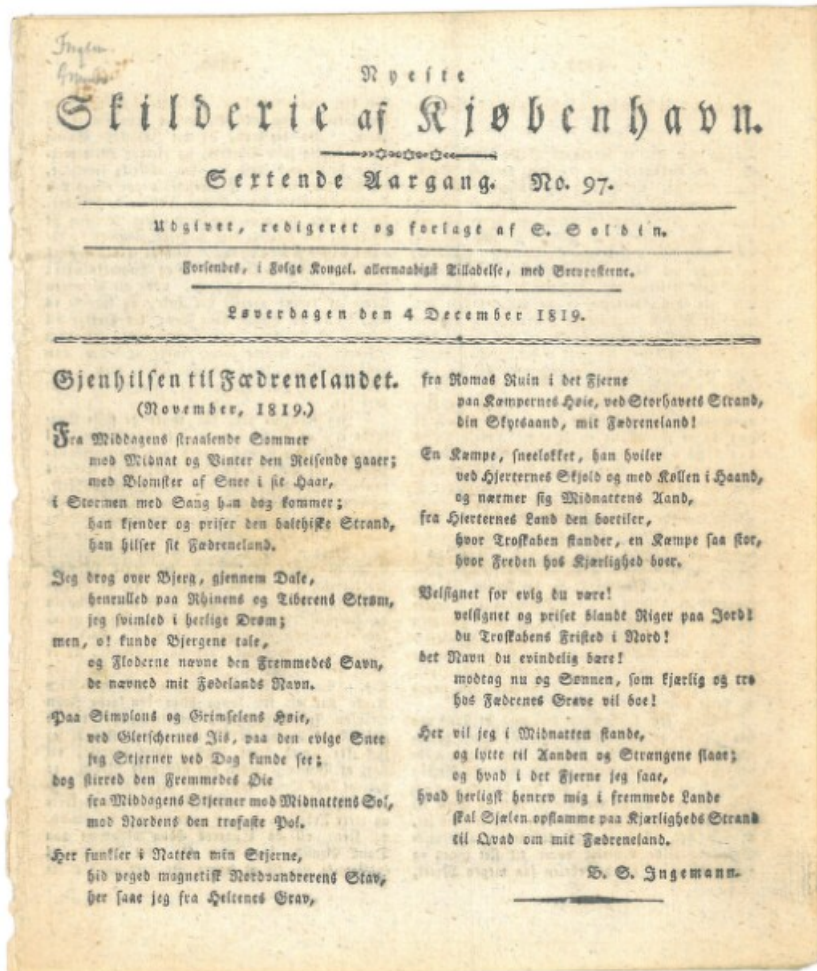
Titel: Den ny Udgave af Snorros Edda

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Den ny Udgave af Snorros Edda", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1819_348-txt-shoot-idm103/facsimile.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

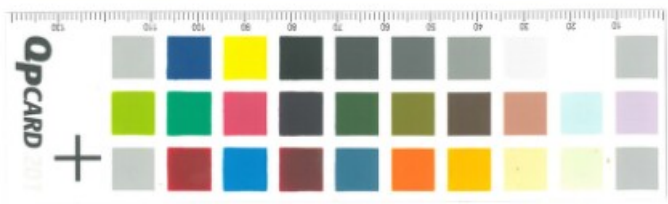
Den ny Udgave af Snorros Edda.

Lange var det et forgløvet Onske blandt Venerne af Hedenold, at see den proaiske Edda, samt Skalds, fuldstændig og nøiagtig udgivet. Vindes Lyst end jeg kan dog Ingen have til at nedfætte den gamle Udgaves Værd, og hærmelig var det at høre, hvor haant mangen En led om Nefens Edda, som dog af den havde af sin Vidsben, og Kulde vel baret sig for at gjøre Nogen til hvad han forsmædede. Tvertimod, jeg mener, at ikke selv den fuldkomne ny Udgave kan hos villdige Mænd formindstke Kjærligheden til den gamle, men her netop minde os om dens usfætrekelige Fortjeneste; thi hvad er det, at man 1819, efter saa mange Forberedelser, nu, da Edda er vorden med Nye navnkundig, ei blot i alle de Nordiske Riger, men selv, trods Kærlung, Schilper og Kilde, i hele det lærde Indland, hvad er det da at forankalte en Udgave, i mod hvad det 1665 var, da, udenfor Island, de Mænd vare snart talte, som kjendte Nogen af Noen, end sig de som vidste eller vil i vide Nogen af dens Indhold at sig? Godt og glædeligt er det tilvisse, at alle Kildernes til Old-Kundskab oplades og renses; men det første Forsøg, som odenbar ovede de følgende, har dog vist holdes haire i Nere, maaret det var, hvad det nødvendig maatte v... haist ufuldkomment; og det Eneste jeg ders for ved at udlæte paa vor Landsmands Profesors Noffs prisfælige Arbeide, er, at han i Fortalen til den Stockholmske Udgave, som han har besæret, kan med Schilpers værdige Spot anmærker Nefens fortjenstlige Idræt; med den Wands Spot, hvis Udgave af Nefes, Efterlægten dog neppe vil sætte haire over Nefens af Edda.

Men, som sagt, hvem der, med Forstand paa hvad Tolen er om, betragter Nefens Edda, hardt ad som et Underværk i sin Tid, maa ogsaa nødvendig med taknemmelig Glæde modtage Noffs: et Værk, der kommer som det var kaldet, paa en Tid, da man haade har Trang, Lyst og Lyne vil at berygte det. I Nefens Dage, indseer man let, at selv den alernuigtigste Udgave paa Grundt sproget, vilde ventelig vorer til set ingen og alienfældt ei til hundrede delen saa megen Nytte,

som den maadelige Text, ledsaget af en maadelig Overføttelse paa alle Dagleerdes Tungemaal vi Karin. Nu derimod, da det Islandiske Sprog finder daglig flere Værker, og efterat Hjælpemidlerne dertil ved Noff ere saa anseelig foregede, nu kan der, i denne Henseende, neppe times dem dog lærde Verden noget Bedre, end at de Mindemærker paa Nordens Oldsprog, som fortjene at see Lyset, saa hurtigt, som muligt, udgives i fulstændig og nøiagtig, uden at Tiden spildes med at pønsje paa Overføttelse og Anmærkninger; thi hvad vi trænge til, er, uden olt formegen Noie at kunne oversee det Hele, og forvisse os om, hvad de Gamle have sagt; det Øvrige vil komme af sig selv, og, naturligvis, gennem Skærnsilden, komme langt reure og bedre, end den bedste Fortæller i sin Enligbed, med al den ham muelige Fild og Indsig, maaret at fremføre det.

Jeg ved det vel, saa tænke de fleste Dage lærde ei, og derfor maa vi, blandt Andet, vel endnu en god Stund vente paa Commissions Udgaven af Velupa og Havamal; men soledes tænker jeg, foruden min Kinghed, Professor Noff, og den Tænkmænde maa vi talke for, at vi tois modigere kan vente paa nyannante Sange i Danmark, da de, ved Noffs Vifand, alt i Fior hos vore Naboer saae Lyset. Denne Tænkmænde skyde vi fremdeles Været, jeg gæds Pænnen, for forelig at anmeldte, og som i Ar er udfømt med under Titelen: Snorrs Edda sammt Skalds oc Parmed fylgiandi Reginördum. Eptis gæmlum Skinnbökuum utgefn af R. Kr. Rask. et Værk, der, naar det, for sin Udgivelse, fulde været giennemarbeidet, neppe var kommet i vor Tid. - Vel sandt, taalmodigere selv end Noffs Kræft har alt for længe siden den lærde John Olavsen fra Grunnovik, maifommelig i tredje Folio-Bind bearbejdet Værket; men, Kiøndt jeg just ikke, med Prof. Noff i hans Fortale, vil sig, at Videnskabsigheden har affrætte Nogen, fra det at søge Oplysning, vilde det dog sandfærlig visis koste ligesaa megen Tid og Fild at forfætte og rette Arbeidet, som at gjøre det paa fri Haand, og frent vil da Snorros Edda udfomme paa Dansk Grund, hvis man ikke i det Mindste vil indskrænke sig til at levere den med en blot for

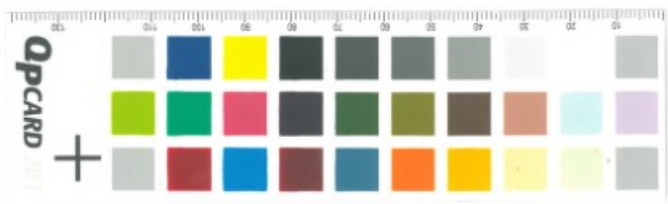
Den ny Udgave af Snorros Edda.

Lange var det et forgløvet Onske blandt Vemnerne af Hedenold, at see den proaiske Edda, samt Skalda, fuldstændig og nøiagtig udgivet. Vindes Lyst end jeg kan dog Ingen have til at nedfætte den gamle Udgaves Værd, og hærmelig var det at høre, hvor haant mangen En led om Nefens Edda, som dog af den havde af sin Vidsben, og Kulde vel baret sig for at gjøre Nogen til hvad han formaade. Tvertimod, jeg mener, at ikke selv den fuldkomne ny Udgave kan hos uvidlige Mænd formindstke Kjærligheden til den gamle, men her netop minde os om dens usfætreelige Fortjeneste; thi hvad er det, at man 1819, efter saa mange Forberedelser, nu, da Edda er vorden med Nye navnkundig, ei blot i alle de Nordiske Riger, men selv, trods Kærlung, Schilper og Kilde, i hele det lærde Indland, hvad er det da at foranstalte en Udgave, i mod hvad det 1665 var, da, udenfor Island, de Mænd vare snart talte, som kjendte Nogen af Noen, end sig de som vidste eller vil i vide Nogen af dens Indhold at sige! Godt og glædeligt er det tilvisse, at alle Kildernes til Old-Kundskab oplades og renses; men det første Forsøg, som odenbar ovede de følgende, har dog vist holdes haist i Nere, maaret det var, hvad det nødvendig maatte v... haist ufuldkomment; og det Eneste jeg ders for veed at ublæte paa vor Landsmands Profesors Noffs prisfælige Arbeide, er, at han i Fortalen til den Stockholmske Udgave, som han har besæret, kan med Schilpers værdige Spot anmærker Nefens fortjenstlige Idræt; med den Mands Spot, hvis Udgave af Nefen, Efterlægten dog neppe vil sætte haist over Nefens af Edda.

Men, som sagt, hvem der, med Forstand paa hvad Tolen er om, betragter Nefens Edda, hardt ad som et Underværk i sin Tid, maa ogsaa nødvendig med taknemmelig Glæde modtage Noffs: et Værk, der kommer som det var kaldet, paa en Tid, da man haade har Trang, Lyst og Lyne vil at berygte det. I Nefens Dage, indseer man let, at selv den alernuigtigste Udgave paa Grundt sproget, vilde ventelig vorer til slet ingen og alienfædte ei til hundrede delen saa megen Nytte,

som den maadelige Text, ledsaget af en maadelig Overføttelse paa alle Boglærdes Tungemaal vi Karin. Nu derimod, da det Islandiske Sprog finder daglig flere Værker, og efterat Hjælpemidlerne dertil ved Noff ere saa anseelig foregede, nu kan der, i denne Henseende, neppe times dem boglærde Verden noget Bedre, end at de Mindemærker paa Nordens Oldsprog, som fortjene at see Lyset, saa hurtigt, som muligt, udgives i fulstændig og nøiagtig, uden at Tiden spildes med at pønsje paa Overføttelse og Anmærkninger; thi hvad vi trænge til, er, uden olt formegen Noie at kunne oversee det Hele, og forvisse os om, hvad de Gamle have sagt; det Øvrige vil komme af sig selv, og, naturligvis, gennem Skærnsilden, komme langt reure og bedre, end den bedste Fortæller i sin Enlighed, med al den ham muelige Fild og Indsig, maaret at fremføre det.

Jeg veed det vel, saa tænke de fleste Dage lærde ei, og derfor maa vi, blandt Andet, vel endnu en god Stund vente paa Commissions Udgaven af Velupa og Havamal; men soledes tænker jeg, foruden min Kinghed, Professor Noff, og den Tænkmænde maa vi talke for, at vi tois modigere kan vente paa nyannante Sange i Danmark, da de, ved Noffs Vifand, alt i slet hos vore Naboer saae Lyset. Denne Tænkmænde skyde vi fremdeles Været, jeg gæds Pennen, for forelig at anmeldte, og som i Aar er udfømt med under Titelen: Snorrs Edda sammt Skaldg oc Parmed fylgiandi Reginördum. Eptis gæmlum Skinnböckum utgefn af R. Kr. Rask. et Værk, der, naar det, for sin Udgivelse, fulde været gennemarbeidet, neppe var kommet i vor Tid. - Vel sandt, tois modigere selv end Noffs Kræfte har alt for længe siden den lærde John Olavsen fra Grunnovik, maifommelig i tredje Folio-Bind bearbejdet Værket; men, skøndt jeg just ikke, med Prof. Noff i hans Fortale, vil sige, at Videnskabsigheden har affrætte Nogen, fra det at søge Oplysning, vilde det dog sandfærlig visis koste ligesaa megen Tid og Fild at forfætte og rette Arbeidet, som at gjøre det paa fri Haand, og frent vil da Snorros Edda udfomme paa Dansk Grund, hvis man ikke i det Mindste vil indfrænte sig til at levere den med en blot for

stift Overstiftelse. At det imidlertid var ønskeligt, snart at se Bogen udgivet her hjemme, vil Ingen nægte, som under Oldgerandskningen, ved, hvor vanskeligt det er selv i København at faa Bøger fra Stockholm, og seer at Trykken i den Stockholmske Udgave er langt fra at være saa god og klar, som man maatte ønske, og i Danmark er vent til.

Værkets Indhold er nu følgende: først Guld-fagning og Dragarødder, som af Professor Nyerups Overstiftelse ventelig ere alle de danske Bø-tere, der drøde sig om Eligr, keltiende, saa jeg derom kun vil tilføie, at Prof. Roff, mig synes med al Grundmaanteer det for rimeligt, at Snorroer er Forfatter til Guld-fagning, men neppe til Noget af det følgende.

Dette følgende er Skaldsa, hvortil man gjerne kan regne ei blot Skaldpaparmal (Under-visning om Skalde-Sproget) og Dragarødder (Op-løsning om Verds-Arterne) men ogsaa Mal-frædi (Grammatica) som slutter Værket, thi det Hele er færet med berømt Henlyp paa Skalde-Konsten, og giver den Doglaede en islandsk Poesi med tilhørende Prologie, han, som Histo-riker, endig skulde faa.

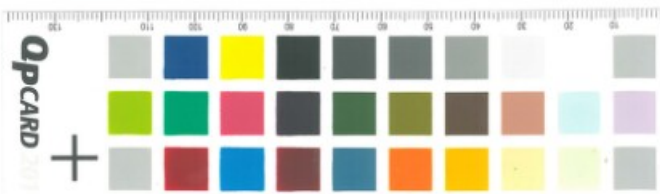
Maager jeg nu troer, man helst maatte betragte Skaldsa som et A nhang til Konge-Speilet, og ogsaa sette Døds-Nyten af dens Studium i den Fuldbrændighed og Klarhed, Billedet af is-landsk Videnskabelighed i Niddel-Alderen derved kan vinde, saa er det dog ingenlunde den eneste Blotte; thi deels er Skaldsa uundværlig til at forstaae de mange Skalde-Raad, der, om de end er betyde Veget i Poetens, dog have uopsløst indfattet sig i Fælkens Historie, og deels kan ikke blot et enkelt af de mange til Exempel anførte Vers, men selv en enkelt poetisk Bemærkelse, og et blot Navn, som ellers ikke findes i islandsk Skrifte, give uventet Oplysning i Old-Gransk-ningen.

Til Bemærk herom vil jeg anføre, hvad jeg siar ved en fløgtig Betragtning er siædt paa, og synes mig ei uvigtigt; fornemmelig fordi det hæder er blevet en Levet-Artikel i Old-Granskningen, at hvad der i Dannemæls Oldsagn ei kan belægges med et Islandsk Vidnesbyrd, skal agtes døde og magtesløst.

At Saxos mange Fortællinger om Hadding, findes, saavidt jeg veed, ei andet Spor hos Is-landerne, end nogle Rim, der ligne dem af Hadd-ning og hans Dronning, men tillægges i Snorroes Edda Niord og Skade. Mig falder det nu vist nok aldrig ind, derfor at ringraade det keltiske Sagn, eller at troe, det kun var en forvansket og Udmykning af Nothen om Niord, thi dertil er det meget for godt og skont, da man med Sandhed kan sige, det er Dano-Folkets Historie in nuce; men alligevel er det ikke uvigtigt, at Letterne Hesti og Vagnhøst, hos hvem Hadding, efter Saxo, opfostredes, findes nævnde som Letter i Skaldsa (209 og 210) hvor ligeledes Høstgæra (Høstgærip) staar paa sit Sted, mellem Troldv-inderne.

Sammesteds gjenfinde vi Letter Osote, hvem Saxo, i sitte Bog, leilighedsvis nævner, som forrige Eiermand af den store Guldbider, Nor-mændene flygtede for, og, skøndt Thorfaus nok melder, at Osote hos Islanderne fører Navn af Letter-Kongen, skulde jeg dog, indtil videre, snart troe, at Stedet i Skaldsa er det eneste, der herre-tiger os til at anse Osote for en blandt Islan-derne naankundig Letter.

Dog, det Bedste er tilbage. Med Isie har man undret sig over, hos de gamle Islandere inter Spor at finde af det store, halmærkede-dige Sagn, om Amleth, der ene ved Saxo er os oversaaret. At den vel store, men dog alt for meget Stærre forsmæende Gram, faaer en Streg over Sagnet, og mener, at hele Tiden om Amleth forstille Daarfskab er opløst ved den Bemærkning, at de yngre Islandere kalde en Daare Amleth; det er kun underligt, fordi man snarere skulde ventet, at denne storværdige Mand, der ellers ikke suor paa Islandernes Ord, og pleiede at raadsfore sig med Angel-Sachsene, vilde sluttet, at Amleth var et Kæmpe-Navn, der i Tidens Løb havde fortrængt Perlonens viefelige, en Formodning, som næsten bliver til Vished, naar man i de Anælskshille Ordøger seer De-melle oversat ved insipidus. Hvad man end siger, og hvad der end kan indvendes med For-tællingen som Biographie, vedbliver Sagnet om Amleth ligevaldt at høre til de ypperste af alle Folkesædes Oldsagn, og at vente paa en Dansk

stift Overstætte. At det imidlertid var ønskeligt, snart at se Bogen udgivet her hjemme, vil Ingen nægte, som under Oldgerandskrigen, ved, hvor vanskeligt det er selv i København at faa Bøger fra Stockholm, og seer at Trykken i den Stockholmske Udgave er langt fra at være saa god og klar, som man maatte ønske, og i Danmark er vent til.

Værkets Indhold er nu følgende: først Guldsgjættning og Dragarædur, som af Professor Nyerups Overstættelse ventelig er alle de danske Læsere, der brøde sig om Eligr, keltende, saa jeg derom kun vil tilføie, at Prof. Rask, mig synes med al Grundmaanteer det for rimeligt, at Snorro er Forfatter til Guldsgjættning, men neppe til Dragarædur af det følgende.

Dette følgende er Skaldsa, hvortil man gjerne kan regne et blot Skaldsrapport (Undervisning om Skalde-Sproget) og Dragarætur (Oplosning om Verds-Arterne) men ogsaa Malfrædi (Grammatica) som slutter Værket, thi det Hele er færet med berømt Henlyp paa Skalde-Konsten, og giver den Doglæde en islandsk Poesi med tilhørende Prologie, han, som Histo-riker, endig skulde faa.

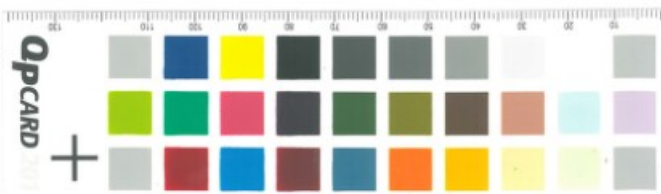
Maager jeg nu troer, man helst maatte betragte Skaldsa som et Afsnit af Rønges-Epoeie, og ogsaa læse Døds-Nyten af dens Studium i den Fuldbrændighed og Klarhed, Billedet af islandsk Videnskabelighed i Niddel-Alderen derved kan vinde, saa er det dog ingenlunde den eneste Blotte; thi deels er Skaldsa uundværlig til at forstaae de mange Skalde-Saad, der, om de end er betyde Veget i Poetens, dog have uopdeltelig indfættet sig i Folkens Historie, og deels kan ikke blot et enkelt af de mange til Exempel anførte Vers, men selv en enkelt poetisk Bemærkelse, og et blot Navn, som ellers ikke findes i islandsk Skrifte, give uventet Oplysning i Old-Granskningen.

Til Bemærkning herom vil jeg anføre, hvad jeg ikke ved en fløgtig Læsning er sikret paa, og synes mig et vigtigt fornemmelig fordi det hæder er blevet en Læse-Artikel i Old-Granskningen, at hvad der i Dannemæske Oldsaa ei kan belægges med et Islandsk Vidnesbyrd, skal agtes døde og magtesløst.

At Snorros mange Fortællinger om Hadding, findes, saavidt jeg veed, et andet Spor hos Islænderne, end nogle Nium, der ligne dem af Hadding og hans Drenning, men tillægges i Snorroes Edda Niord og Skade. Mig falder det nu vist nok aldrig ind, derfor at ringeagte det fællelige Sagn, eller at troe, det kun var en Forpansking og Udmykning af Mythien om Niord, thi dertil er det meget for godt og skont, da man med Sandhed kan sige, det er Dants-Folkets Historie in nuce; men alligevel er det ikke uvigtigt, at Letterne Hesti og Vagnhest, hos hvem Hadding, efter Snoro, opfostredes, findes nævnde som Letter i Skaldsa (209 og 210) hvor ligeledes Hestgæra (Hestgærip) staar paa sit Sted, mellem Troldsvinderne.

Sammesteds gjenfinde vi Letter Osote, hvem Snoro, i fjerde Bog, seiligbedøvis nævner, som forrige Eiermand af den store Guldbider, Nornmændene flygtede for, og, skøndt Thorfaus nok melder, at Osote hos Islænderne fører Navn af Letter-Kongen, skulde jeg dog, indtil videre, snart troe, at Stedet i Skaldsa er det eneste, der herre-tiger os til at anse Osote for en blandt Islænderne naankundig Letter.

Dog, det Bedste er tilbage. Med Isie har man undret sig over, hos de gamle Islænder inter Spor at finde af det store, høimærkede-dige Sagn, om Amleth, der ene ved Snoro er os oversaaret. At den vel store, men dog alt for meget Stærre forsmæende Gram, faaer en Streg over Sagnet, og mener, at hele Tælen om Amleth forstille Daarfskab er opløst ved den Bemærkning, at de yngre Islænder kaldte en Daare Amleth; det er kun underligt, fordi man snarere skulde ventet, at denne storværdige Mand, der ellers ikke suor paa Islænderns Ord, og plejede at raadføre sig med Angel-Sachsene, vilde sluttet, at Amleth var et Kæmpe-Navn, der i Tidens Løb havde fortrængt Perlonens vefelige, en Formodning, som næsten bliver til Vished, naar man i de Angelsachsiske Ordøger seer Wemelle oversat ved insipidus. Hvad man end siger, og hvad der end kan indvendes med Fortællingen som Biographie, vedbliver Sagnet om Amleth ligevaldt at høre til de ypperste af alle Folkesædes Oldsagn, og at vente paa en Dansk

Ehaffenaar; men fornøieligt er det dog i Skalden (126) at finde Amlofs Qvern (Amlet hos Mølle) som et Skaldes-Mærke om Havet, thi disse Ord knyde sig ei blot til Mønter, men ses at være udspøngne af Sagnet hos Saxo, hvor man nok kuffer, Amleth kalder Havet den store Veir-Mølle, da Erendrienerne friste ham, ved at pege paa Serand-Sand, og spørge om han har seet Nogen til Meel.

Kan Sligt end ikke indgyde de ramme Jælanbere lidt mere Agtelse for Saxos Sagn, saa kan det dog indgyde Danske mere Mod til at holde paa dem, og dertil er det bestemt.

Ne det ogsaa har glædet mig, i Skalden (209) mellem navnfundige Skønløse at gienfinde Hn af, som jeg knap turde ventet at finde udenfor Hovulfs-Drape, vil jeg her kun som i forbigaaende anmærke, da neppe Nogen for det første tager Del deraf.

N. F. S. Grundtvig.

Udtog af en ung Dames Breve til sin Moder, o. f. v.; see forr. No.

Fortsættelsen af Promenaden i Douvre.

Gode Moder!

Jeg begynder min Spadsfærgang hvor jeg standsede, nemlig ved Papirshattene; jeg er vid paa at have opvakt Din forundring; men undersøgt denne for et fornøiende Forundring. Troes Du ikke at den franske Nation kan blive ligesaa virksom og industriøs, som det forhen var friserne? Var det dengang Moden af deres Vaaben, som kom Europa til at skifte, saa vil den nu overlægge den ved sin Industri. Men for at komme tilbage til Papirshattene, som ligne i nogen Afstand Sneen, og Vesten, som ere saa vel forarbejdede, at det er en Umulighed at gjorte af hvilket Løi de ere forfærdigede, og hvad der endnu er mere, man har været saa lykkelig at forfærdige dem efter de smukke Tegninger og Monstere, og paa Tøi med Papir under et forskjelligt Farver. Men lad os forlade alle disse Smaating, og be-

give os videre frem i de andre Caser. Her ved Indtrædelsen blandede mine Øine af den glimrende Færgyltning; alt Slags Bronze, prægtigen forgyldt, saasom Candalabred, Væser med vidde, hvis Rigdom overgaar alt det man kan tænke sig. Paa den anden Side af denne Sahl ligge de prægtige Valenciennes Blonder og Maligne Knipslinger, som synes at trættes om at tiltrække sig vor forlegne Ophæft, nær ved dem ligge de smukke urdene Skamls, som pudsigt lide om at komme i Betragtning, og deres Skjønhed og Finhed fortjener en ærefuld Betragtelse. En Sahl er ganske alene til Udfillingen af Eholens Skole; man ser det Jern og Malmarkeider til den største Fuldkommenhed, og hvor en økonomisk Raffeløvn af en og og siden faaen tiltrækker sig Opmærksomheden. Her er ogsaa de overvædsne fine Saker, som ogsaa ere komne til megen Fuldkommenhed. Man ser her en simpel, men vordende Udfilling af de blinde Formes Arbejder. Disse Raffels Værn, som ere berøvede Sakerens stærke Velgjerning, Synet, ere komne saa vidt ved deres Fild og Anstrængelsen af deres øvrige Arbejder, at de kunne efterligne endel af vore Arbejder. Ved Udgangen viste de prægtigste Kristaller sig for vore Øjne, og fortjener vor hele Opmærksomhed. Candalabredene og de forskjellige Former og Dannelser, under hvilke Kristallerne andrings i denne Sahl, tilhørgeløide i man Erindring her-Overens, hvor man beskriver de forskellige Slotte; en overvædsen Indbildningskrafts Desuame bliver her til Virkelighed. Jeg tænker, og betragter de smaa Visker og Vævninger af en Knuds Langde, de Cæster i deres Slags. Jeg bemærker i forbigaaende alle disse Sagatsler, hvis Form doglig varierer, og som man kalder Heerhæder; men nu er jeg da kommen til den saakaldte Oberkampfs Sahl, hvor tykke Toier vises i deres fulde Glænde; Forverne i Sædterne ere vordigt Mandede; men hvorledes skal jeg smalt Dig Fortidigheden og Skjønheden af de Vævninger, som her ere udsatte til den offentlige Beundring? men man selv see dem for at troe det; det var saaledes at en gammel Kone som stod nær ved mig, udtalte sig desangaaende, og denne simple Neds afmalte det bedre end nogen Anden. De berømte Daubysens Tapeter

